

Keramik van Patty Wouters: aanraken verplicht

'Versnipperd', noemt Patty Wouters zichzelf. Omdat de 39-jarige keramiste uit Brasschaat altijd met duizend en een dingen tegelijk bezig is. Draaien, lesgeven, organiseren, demonstreren. Haar veelzijdigheid is terug te zien in haar oeuvre, in een veelvoud van vormen en kleuren. Een diversiteit die gewaardeerd wordt, blijkt de eerste prijs die ze voor haar werk won tijdens de Keramiekbiënnale in Mechelen op 12 en 13 oktober.

"Keramik is om vast te pakken, te voelen, te betasten." Wat Patty Wouters betreft mag iedereen de handen op de dochter zo teer uitzierende huiden van haar werk leggen. Aan beknotting heeft zij een broetje dood. Dat komt ook tot uiting in de manier waarop zij haar cursisten tegemoet treedt. "Je moet mensen altijd stimuleren. Ook wanneer ze iets doen wat eigenlijk te moeilijk is." Met vallen en opstaan heeft immers ook zij haar eigen weg gevonden.

De weg was net zo hobbelig als het zandpad dat leidt naar atelier Cirkel, waar een lang gekoesterde droom werkelijkheid is geworden. Altijd had ze visioenen van een plek, waar mensen van verschillende kunst disciplines op een voor elkaar stimulerende manier met kunst bezig konden zijn. Nu floreert aan de Miksebaan in Brasschaat een klein centrum waar naast keramik aan assemblage, zijde-

schilderen en aquarelleren wordt gedaan. Uitwisseling met kunstbroeders en -zusters vindt niet louter op het spirituele vlak plaats; haar collega-assembleerder gebruikt graag 'misbaksels' om in zijn objecten te verwerken.

IJdelheid

Bijna was het niet zover gekomen. De grafische opleiding, waar ze na de middelbare school voor koos, verwoestte praktisch haar liefde voor de kunst. Patty was verbijsterd door de sfeer van afgunst en ijdelheid die er op de opleiding heerste. In die tijd ontloek wel haar liefde voor keramik, tijdens een studiejaar in Amerika.

Aan het 'echte' draaien besteedt Patty ongeveer tien procent van de tijd. Op de volgende serie foto's is zij bezig met het maken van een kom die deel uitmaakt van een nieuwe collectie.

De porseleinklei wordt gekneed (1), gecentreerd (2), geopend (3), opgetrokken (4). Dan wordt de bovenrand bewerkt (5), de vorm in de kom gedraaid (6) en de buiten- en binnenkant worden met een lomer gladgemaakt (7 en 8).

Aan afdraaien is Patty een half uur tot een uur kwijt per pot. Eerst bevochtigt ze de draaischijf en daarop plaatst ze de omgekeerde leerharde vorm, precies in het midden (9). In de binnenzijde wordt ook een randje aangebracht (10).

Na het afwerken van de binnenkant keert Patty de kom weer om en zet deze weer precies in het midden van de draaischijf (11). Met een rasp wordt de kom grof afgedraaid (12), met een zelfgemaakte afdraaigereedschap brengt ze een rand aan in de pot (13). Dan werkt ze de buitenkant verder af met achtereenvolgens een plamuurmes (14), een zelfgemaakte plastic lomer (15) en een plastic zakje (16).

Met een potlood geeft Patty aan waar de gleuven komen die bij de pot links al uitgesneden zijn (17), vervolgens snijdt ze de gleuven met een mesje in de rand (18). Het glazuur giet ze tot aan de aangebrachte gleuf (19) en het overtollige mengsel gaat weer terug in de kan (20). Dan verwijdert ze met een sponsje het 'geknoei'de' glazuur (21). De terra sigillata wordt aangebracht door onderdompeling tot onder aan de rand/gleuf (22). Als de terra sigillata droog is, wordt de buitenkant gepolijst met een plastic zakje (23).

De passie zette ze in België om in avondcursussen keramiek, die ze naast haar opleiding volgde.

Na het examen volgde een 'kunstloze' periode met een deeltijd opleiding aan de sociale academie in het Hollandse Eindhoven. Het plezier in scheppen hervond ze tijdens een driejarige boetseeropleiding. Vanuit haar atelier begon ze te werken aan de realisering van haar droom en het ontwikkelen van een eigen stijl.

"Ik was en ben heel erg geïnteresseerd in verschillende technieken. Daarom heeft het zolang geduurd voor ik een eigen richting kon bepalen." Van gebruiksgoed van aardewerk en steengoed werkte Patty toe naar meer decoratieve vormen in het veel-eisende porselein. "Werken met porselein is heel moeilijk. Als je het niet in één keer goed doet, zakt de boel als een pudding in elkaar." Toen duidelijk werd welke kant ze op wilde, ging Patty bewust in retraite. Voor Suzy Atkins, wat werk betreft haar complete tegenpool, draaide ze een jaar lang robuuste en bijna barok gedecoreerde zoutgeglazuurde steengoed potten. "Het was moeilijk, omdat ik dat werk niet in mijn vingers had en het absoluut niet mijn stijl is. Aan de andere kant is dat rustgevend en loop je niet de kans dat je het werk gaat kopiëren. Ik heb goed na kunnen denken over wat ik precies wilde."

Het resultaat is zicht- en voelbaar. Bijna altijd zijn in haar

werk tegenstellingen te vinden. In vormen: brede schalen op hoge, dunne pootjes, strakke handgrepen op bolle deksels. Maar ook in bewerking: de babyzachte huid van de urnen die op ruwe robuuste poten staan. En dan zijn er de tegenstellingen in kleur; zwart tegenover zacht roze. Het gebruik van terra sigillata is haar handelsmerk. Met deze afwerktechniek geeft ze haar porselein een zijdezachte huid, een sensualiteit die ze zelf ervaart als ze met klei werkt.

De keramiste zweert bij de Harry Fraser porseleinklei van Pottersclay, hoewel ze ook graag werkt met de Limoges TM18. Nog geen tien procent van de tijd die ze met haar werk bezig is, besteedt ze aan het echte draaien. De rest vult ze met het afdraaien, polijsten en glazuren.

Roomijs-doos

De totstandkoming van bijvoorbeeld haar laatste serie urnen kent veel fasen die grote concentratie en precisie vereisen. Na het maken van het ontwerp en het uittesten van wat proefstukken begint Patty met het boetseren van de voeten. Terwijl die aan het drogen zijn draait ze de porseleinen schalen of vazen, die uiteindelijk bovenop de voetstukken komen te rusten. Het afdraaien gebeurt als de vormen al vrij droog zijn. Patty gebruikt daarbij een alternatief stuk gereedschap: het metalen raspplaatje van een houtschraaper. Met een afdraai-ijzer wordt de operatie verder uitgevoerd, waarna een zelfgemaakte

metalen lomer eraan te pas komt om de afdraai-ribbels te verwijderen. Vervolgens wordt het materiaal gepolijst. Met alweer een ingenieus stukje gereedschap waar het 'Wouters'-patent op rust. Een stukje plastic geknipt uit het deksel van een roomijs-doos.

Het tijdstip van polijsten luistert bijzonder nauw en wordt op gevoel en zicht bepaald. "Als de klei te nat of te droog is wordt het niet mooi. Het is een kwestie van minuten." Minstens net zo'n zenuwslappende actie is het aanbrengen van het glazuur aan

Technische bijzonderheden

OVENS

Voor kleiner werk een ronde bovenlader van Ceramics Instruments, maximale werkteemperatuur 1300 graden, krachtstroom 380, 200 liter.

Voor groter en hoger te stoken werk: een Naber voorlader, maximale werkteemperatuur 1400 graden, krachtstroom 360, 600 liter.

Voor reducerend stoken: uit afgedankte elektrische oven gemaakte gasoven, bovenlader, 200 liter.

KLEI

Harry Fraser van Potclays of Limoges TM18.

GLAZUUR

Zelf samengesteld uit lood bisilicaat, kaolien en kwarts. Elk aardewerk- of rakuglazuur voldoet ook.

TERRA SIGILLATA

Zelf gemaakt

Recept voor transparante terra sigillata:
1,5 liter water

een paar eetlepels natrium silicaat (waterglas)
400 gram ballclay (Westerwald)

Het geheel goed roeren en vervolgens zeven door een zeer fijne zeef (200 ml.).

Dan 24 uur laten staan en overhevelen zonder bezinksel.

Voor een kleur kan elk gewenste vette aardewerkklei worden gebruikt.

de binnenkant. Dat gebeurt op de rauwe scherf, vanwege het craquelé-effect. "Tricky. Wanneer je het iets te lang laat zitten, trekt het te veel in de klei en kan dat vervormingen geven." Vervolgens wordt de zelfgemaakte terra sigillata aangebracht, dat het werk van Patty een eigen karakter geeft. Het polijsten van de bewerkte scherf tenslotte gebeurt met een ook alweer onorthodox stuk gereedschap: een plastic boodschappenzakje om wijs- en middelvinger gewikkeld.

een voornamelijk zwart resultaat. Metalen worden tussen de 750 en 900 graden gestookt. "Ook niet hoger, want dan kleven de metalen aan de potten en dat levert ruwe plekken op. Soms kies ik daar trouwens wel voor." Na de reductiebrand gaan de potten alleen nog even onder de kraan, om de materialen af te spoelen.

dan toch besluiten het werk ten toon te stellen en uiteindelijk te verkopen.

Veel van haar geëxposeerde werk vindt direct een weg naar liefhebber of verzamelaar. Een recente serie bevindt zich nog op het landgoed Alden Biesen in het Belgische Bilzen als deel van een internationale tentoonstelling. Naast draaiwerk is daar ook een voorzichtig begin van haar experimenten met gietklei te zien. "Zodra ik een techniek heel goed beheers ga ik op zoek naar iets anders. Ik ben heel ongeduldig. Wanneer ik ergens mee bezig ben ga ik vaak tot diep in de nacht door, omdat ik resultaat wil zien. Het is fanatisme te noemen, bijna een verslaving."

Ondanks de veelvormigheid en veelkleurigheid van haar werk ligt er een duidelijke visie ten grondslag aan alles wat ze maakt. Met de hoge voetstukken die ze vaak gebruikt om schaalvormen op te plaatsen tilt ze de schaal- en potvormen naar een hoger niveau. "Ik wil aandacht vragen voor de potvorm als kunstobject." Met het zoeken naar vernieuwende en originele vormen houdt de kunstenaar zich niet bezig. "Ik verwijs naar het tijdloze, het universele. Potvormen die je nu ziet, werden duizenden jaren geleden ook gemaakt." Het gebruik van primitieve baktechnieken is een soort geste naar de natuur, die zo gul materialen ter beschikking stelt aan de pottenbakker. "Op die manier geef je het werk weer terug aan de elementen."

Werk van Patty Wouters is de komende tijd in de volgende galerieën te zien.

Galerie Artterra,
Hoofdstraat 185
in Voorthuizen
(Hoge Veluwe),
tel. 0342 474699

Galerie Babel,
Van Beekstraat 272
in Landsmeer,
tel. 020 4824400.
Van 24 november tot
29 december.

Galerie Mas,
Kapellensteenweg 272,
Kalmthout,
tel. 03 666 2726.
Van 8 december tot 3
januari.

Keldergalerie
't Lievevrouwe',
Lievevrouwestraat 54
in Bergen op Zoom,
tel. 0164 259422.

Uiteindelijk wordt het geheel in vijf tot tien uur - afhankelijk van de belasting van de oven - naar 1100 graden biscuit gestookt. Na afkoeling gaat het met verschillende door de natuur geschonken materialen (metaal, hout, schors, bladeren, ijzersulfaat, kopersulfaat en kobalt) in een kapsel.

Die gaat vervolgens in de tot gasoven omgebouwde oude elektrische oven. De temperaturen zijn afhankelijk van de resultaten die ze wil bereiken. Het stoken met houtkrullen en schors gaat tot 600 graden voor

De terra sigillata en het reducerend stoken leiden vaak tot voor Patty adembenemende resultaten. "Soms komt het er honderd keer mooier uit dan ik had verwacht." Maar ook als het baksel in eerste instantie tegenvalt, kan ze daar na verloop van tijd iets moois inzien.

De persoonlijke betrokkenheid en de liefde voor haar werk maken het voor Patty erg moeilijk afstand te doen. "Als ik iets heb gemaakt, moet ik het eerst een tijdje bij me houden, om het te koesteren." Maar haar sociale inslag ('anderen moeten er ook van mogen genieten') doet haar

De grillige, maar subtiële motieven op het werk van Patty Wouters zijn het resultaat van een reductiebrand met materialen als metaal, hout, schors, bladeren en sulfaten (24). Kobalt leidt tot tinten blauw tot bijna zwart, ijzer geeft roestbruine tot zandkleurige resultaten en koper zorgt voor een enorm scala aan kleuren, van roze tot bloed- en wijnrood en geel tot groen. De keramiste zet het materiaal in een zelfgemaakte kapsel en strooit daar de eerdergenoemde materialen in (25). Het kapsel gaat in de gasoven (26) en wordt met ovenplaten afgedekt (26). Dan gaat het deksel op de oven.

